

United States Holocaust Memorial Museum.

Rozhovor s Taťánou Bubníkovou

RG-50.675.0014

Takže dobrý den.

Dobrý den.

Já bych vám chtěl poděkovat za to, že jste byla ochotná ještě jednou se s námi sejit. Chtěl jsem se zeptat, jak se jmenujete?

Jmenuju se Taťána Bubníková, narodila jsem se dvanáctýho září tisíc devět set třicet jedna v Praze. Ale rodiče bydleli v Bohušovicích nad Ohří, tak jsem se vrátila s maminkou zpátky do Bohušovic.

Jak jste se jmenovala za svobodna?

Za svobodna jsem se jmenovala Kalinová.

Jak si jistě pamatujete, byli jsme u vás před několika týdny.

Ano.

A bavili jsme se o minulosti a o vaší rodině. Dnes bychom rádi ještě jednou prošli ty události, které jste nám popsala, mám tady i poznámky z toho prvního setkání, a je možné, že během toho rozhovoru se budu na ty otázky, které jsme probírali, se budu odkazovat. Takže můžu se zeptat ještě jednou na pár otázek, které se dotýkají minulosti?

Jistě.

Kde jste tedy bydlela v období těsně před válkou?

V Bohušovicích nad Ohří, až do roku padesát tři jsem bydlela v Bohušovicích.

Co dělal váš tatínek?

Můj tatínek byl krejčí, maminka byla dámská krejčová.

Kam jste chodila do školy?

Do Bohušovic nad Ohří, protože tam byla jak základní škola, tak druhej stupeň taky, takže my jsme měli výhodu, že jsme chodili v těch Bohušovicích. A pak teprve, když jsme šli do vyšších, tak jsme chodili to Litoměřic do obchodní školy.

Vzpomenete si, jestli do školy s vámi chodily i děti různých národností, Němci, židé...?

No tak...

Nebo tam byli většinou Češi?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

U nás bylo nepatrně židů v Bohušovicích, potom za války se nám tam nastěhovali Němci, takže nám vlastně zmenšili prostor pro Čechy v těch školách, a ten jeden žid, to byl tatínek pěti dětí, možná že se pletu, jestli byly čtyři nebo pět, no a ti chodili s námi do školy, protože byli vrstevníci. Tatínka odvedli jako žida a maminka nezvládala, ta byla Češka, ale nezvládala to, aby tam tomu tatínkovi nějaký to jídlo nedonesla, takže potom zavřeli i jí a zůstalo tady jenom těch pět dětí, o které se ten nejstarší sourozenec staral, a stejně tak lidi jim nosili jídlo, no.

Já bych se k tomu příběhu vrátil ještě možná později, ještě bych se vrátil do toho období před válkou – můžete mi jenom říci, jak se jmenovala tahle rodina, to smíšené manželství, které jste právě zmínila?

Klicperovi. Já jsem si posledně nevzpomněla.

A vy jste říkala, že jste chodila s jejich dětmi do školy.

Ano.

Vzpomenete si na jejich jména?

Marta byla, ta co byla věkově ke mně, a pak ten nejstarší byl Standa, ten pak s námi, se mnou a s manželem dělal v mlékárně v Bohušovicích, ale na ty malé děti si nevzpomenu.

Bydleli ještě nějakí další židé v Bohušovicích?

Bydleli, ale to šlo úplně kolem mě, to jako tím, že jsem byla vlastně holčina, tak jsem to všechno... Některý věci šly kolem mě úplně, žejo, takže si nevybavuju... I když maminka, tím že byla dospělá a scházela se s nima, a šla i do toho Terezína, když je tam zahnali, tak bohužel, ta nic nenapsala, ani nic nevím o tom, já vím akorát tuhle rodinu jednu.

Vzpomenete si na nějaké náznaky antisemitismu před válkou, že by docházelo k nějakým nevráživostem mezi...

Ne, vůbec ne.

...českým obyvatelstvem a židovským?

Naprostu jsme se všichni kamarádili. Chodili jsme do toho Sokola a všechno, takže s tou Martou jsem se kamarádila a nikdy jsme si nedávali najevo, že oni jsou židi a my Češi.

Takže jedna z těch dcer toho pana Klicpery chodila s vámi do Sokola taky?

Taky, no.

Jakým způsobem se vlastně dotkla okupace života v Bohušovicích, jakým způsobem jste pocítili ten začátek okupace?

No to se vlastně... To bylo hrozně ošklivé, protože to se, oni když přijeli, tak okupovali všechny ulice, všude najeli, hlavně měli motorky... kola a ty motorky s těma sedačkama vedle, jo, takže ti vjeli všude a kde byl nějaký volný prostor, tam se usadili, to znamená, že i my jsme do školy nechodili denně, protože tam byli usazení vojáci německý, do statku se nastěhovali, to bylo asi tak celý. Jenomže

šťastí bylo to, že v Terezíně bylo hodně kasáren a oni hlavní cestu měli do těch kasáren, protože tam

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

navezli židy, který museli v těch kasárnách dělat ty místnosti nebo komory, kam potom navázeli ty rodiny židů. Takže to asi bylo naše štěstí, že nám nezůstali všichni v těch Bohušovicích, no.

Zmínila jste Terezín, jak daleko je Terezín od Bohušovic?

Asi kilometr. Kilometr a tam na Litoměřice ještě je Kréta, ta Kréta zůstala česká, takže tam ze zadu se dalo do toho Terezína dojít, stejně tak jako od Ohárky my jsme říkali, a ty styky nebo to jídlo se nosily tímhle způsobem. Ta Kréta byla uzoučká, ale dokázali jsme to protože sokolovna byla na konci Terezína, na začátku tý Kréty, takže to se dalo dobře vyřizovat.

K tomu bych se ještě dostal později. Mne zajímá vlastně, jakým způsobem se dotkla okupace těch židů, kteří byli ve vaší blízkosti, jak se dotkla té rodiny Klicperů.

No jo, tak ti rodiče Klicperů se nevrátili, žejo, ty děti zůstali v těch Bohušovicích, kde teda se lidi o ně zaplaťpánbůh starali, no a teda ti rodiče skončili v některým v koncentrákům, ve kterým, to teda nevim.

A ty děti mohly s vámi chodit do školy přes tu válku nebo nemohly?

Chodily s náma, chodily s náma přes válku do tý školy, jo, a já mám pocit, že když potom ty rodiče zavřeli, když ta maminka, všichni v Bohušovicích jí nabádali, aby nic nedělala, že ty děti zůstanou samy, no tak to pak bylo horší, tak zkrátka se tam ty děti propašovaly, ale...

No a vzpomenete si, jestli vůči té rodině Klicperů byla uplatňována nějaká nařízení, jestli byli nějak omezováni, ještě před tím, než byli deportováni ti rodiče?

No jediné co bylo, že museli mít všichni ty hvězdy, žejo, no a u nás byly ty statky dost velký, takže ty děti netrpěly žádnou bídou, protože buď dostali, nebo jim to některá holka ze statku odnesla, takže to... A my jsme je naprosto nijak neomezovali, takže byly, jako když k nám patřej, no.

Takže všichni členové rodiny museli nosit hvězdy, i ty děti?

I děti, no.

A vzpomenete si, kdy byl deportován ten jejich otec?

Ne, to si nevzpomenu, protože vlastně nejdřív šli vlastně do Malý pevnosti obyčejní vězňové, ne židi, a židi až si udělali v Terezíně to ubytování, tak teprve chodily transporty židů. No a to už pro nás bylo... V těch Bohušovicích bylo pár těch lidí, žejo, a myslím si, že to byli jedni prvních, vemte si, že mi teda bylo jedenáct roků, žejo, takže některý věci mi vypadávali, žejo. A nebo maminka s tatínkem mně nechtěli do všeho zasvětit, no, protože kluky nezasvětili vůbec, bratry moje, to byli malí děti, no tak.

Říkala jste, že začaly transporty do Terezína a že nejprve jezdili lidé do té věznice, do Malé pevnosti. Vy jste sama viděla někoho, kdo by byl převážen do té pevnosti?

No já jsem viděla ty první studenty, žejo, jak zavřeli školy, tak mažel, ho našťestí na rohu upozornil pán a řekl mu, „Dál už nechod' a utíkej domů,“ protože on studoval vysokou zemědělskou v Dejvicích, no a kdo byl ústnatej nebo tak něco, tak je hned sebrali, to znáte i film, žejo, no a odvezli je na Pankrác a pak do Pečkova paláce na výslechy, a odtamtud je ztrískaný vozili do toho Terezína. No a to já si vybavuju do dneška, jak ti chlapi třeba šli dva v prostředku, je vedli, že měl zlámaný nohy,

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

druhej byl potlučeněj v obličejí, no v hrozným stavu. A bylo jich poměrně hodně a za nima šli zase věžňové normální do tý Malý pevnosti, ta byla nejdřív obsazená, tam židi vůbec nebyli.

Jak jste vlastně mohla být svědkem těchto událostí, když vy jste vlastně bydlela v Bohušovicích, ale vezli je do toho Terezína?

No ale vezli je z Bohušovic, protože trať stavěli až pozdějc, a všechny ty transporty, protože u nás byla poslední česká trať, tak to všechno vozili přes Bohušovice. No tak jsme šli třeba ráno do školy a vozili je tou hlavní třídou, takže jsme jako zvědavý děti se dívaly, žejo, a to, co se vyprávělo nebo četlo v novinách, tak jsme byli zvědavý, co na tom je pravdy, no. No, a když jsme to viděli, sousedův chlapec byl mezi nima, tak ten už se nevrátil, a jeho bratr se vrátil s tuberkulózou a vzali mu osm žeber a zemřel po...

Ten sousedův chlapec, jak říkáte, to byl rovněž český student, jestli tomu správe rozumím.

Ano. Ano, to už byli kluci, kteří studovali na vejšce.

No a říkáte jste, že vlastně po těch prvních transportech českých studentů do Terezína následovali židé. Vzpomenete si, kdy jste poprvé viděla příjezd židů do Bohušovic?

No oni chodili přes nás nejdřív, já si myslím, že to bylo tak čtyřicet dva čtyřicet tři, a chodili ti zdraví, kteří si museli tu trať, jak mi říkáme Židovku, postavit, aby nebyli na očích lidem českejm v Bohušovicích. No tak tihle teda to stavěli, tu Židovku, a my jsme i tam nosili to jídlo, žejo, protože...

Mě by ještě zajímalo to období předtím, než byla vystavěna ta trať z Bohušovic do Terezína, vzpomenete si na nějaký výjevy ještě z období těch transportů, když přijížděly do Bohušovic? Můžete popsat, co jste viděla na vlastní oči?

No pro mě největší zážitek i vzpomínka je, když přivezli ty židy, ten sirotčinec, jak jsem říkala, že byli všichni ve fialovém a ty děti vezli na kočárcích, třeba tam měli tři, čtyři, bez koleček, takže je vlastně strkali, a to bylo... To bylo první, co jako tam navezli ty, tyhle ty děti. No a potom...

Můžeme ještě zůstat chvíličky tady u toho transportu sirotků, můžete popsat, o kolik se jednalo dětí nebo nějakým způsobem nám detailněji popsat ten výjev, který jste viděla a kde jste vlastně je viděla?

No viděla jsem ty děti, jak pláčou, žejo, ty jeptišky taky, a já bych to tipovala na takový tři, čtyři sta dětí z toho sirotčince, tam to pak byly děti, který odtrhli od rodičů, žejo.

Víte, z kterého sirotčince byly nebo...?

To ne...

Jak víte, že to byl sirotčinec?

No když byli všichni ve stejným oblečení, i ty děti, i ty jeptišky, jo, tak některá z nás k nim vběhla a ptala se, co jsou a oni říkali, že sirotčinec. Ale to byli všechno... že jsme byli děti, no.

Byli nějakým způsobem, byly tam nějaké stráže v okolí, byli doprovázeni někým ozbrojeným?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

No, když to byli český četníci, tak jsme se nebáli a šli jsme se případně zeptat, žejo, když to byli německý vojáci, slušný, tak ti nám taky řekli, ale když to byli gestapáci, tak to jsme radši utekli do ulice, než abychom se dostali do něčeho... To tam máte, jak nás chtěli postřílet, no takže to šlo takovýmhle způsobem, no...

A byly děti v tomto transportu nějak označeny, měly nějaké znamení na sobě nebo...?

Měly hvězdy jako všichni židi a měli stejný oblečení, to fialový. Jako ty jeptišky.

Měly s sebou nějaká zavazadla, nebo jak to můžete popsat?

To jim vezli, to jim vezli na tom vozejku, jo, to naložili tam, protože těch kočárků, když narvali čtyři děti, tak to byla síla, takže tohle jim vozili na tom vozejku, no. To už já přesně nemůžu říct, jestli ty jeptišky pro to jeli potom, nebo jestli to vezli hned, to už jako nedokážu to všechno, je to dlouho, no.

A když říkáte jeptišky, tak tyto děti byly doprovázeny jeptiškami nebo...?

No tak oni měli svý jeptišky, židi, žejo, měly to upravený na tý hlavě trochu jinak, no a že byly v tom, v tom fialovém, tak když jsme se zeptali, tam nám řekli, že jsou to jeptišky z nějakýho kláštera, ale to všechno už... Je to sedmdesát roků.

Vzpomenete si ještě na nějaké další transporty, které přišly do Bohušovic?

No já myslím, že jsem vzpomínala na ty Roudnic... No tady sebrali Sokoly v tom dvačtyřicátým roce, starosty a jednatele jako první. Já to mám někde támhle napsaný, kolik jich bylo, bylo jich hrozný kvantum, a ti byli v Terezíně na Malý pevnosti, pak je z Malý pevnosti vezli do Bohušovic a do Osvětimi. Tak to byla první skupina. Těch jako, pak jich pár pustili, a tam ti všichni teda skončili v tý Osvětimi. Tihleti šéfové sokolský, no a to bylo, jak maminka dělala tu... chodila pro ty dopisy k tomu zubaři, tak tam každě den vybrala dopis, kde byl třeba seznam vězňů, kteří půjdou z Malý pevnosti na nádraží.

Tomu úplně nerozumím, můžete mi říci, co ta vaše maminka dělala za války tedy? V tomto směru?

No moje maminka byla ta dámská krejčová a dělala spojku, protože proti tomu zubaři bydlel ten starosta sokolskej, ten se naštěstí vrátil, vedle bydlel Tyšler, ten dělal v mlíkárně, to byl taky Sokol... A ten zubař, to já neumím říct, ale vždycky jeden z těch vězňů vběhl do tý chodby a vybral tam, co tam bylo, ve sklepě měli nějakou tu bedýnku, jak to mám říct, bedýnku ne, no, bedýnka je i plechová, žejo, no tak to tam vybrala, vždycky, no a večer pak psali těm lidem, kteří měli v tom transportu jít. No a já, protože do Roudnice jsem jezdila často, tak mi maminka dala ty dopisy s těma adresama, no a já jsem navečer se vydala do Roudnice a ty adresy jsem měla, takže jsem rozdala ty adresy, že ti lidi ráno půjdou. No a nevím, jestli jsem vám říkala o tom Sokolovi, jak ho ten náš místopředseda přivedl pána a řekl mu, „Tak já ti vedu tu holčičku,“ ale to bylo asi předloni. A on na ní koukal a říká, „Jakou holčičku?“ a on říkal, „To je ta, jak sedmdesát let pátráš po tom, kdo dal Roudničákům na vědomí, že ráno půjde transport Sokolů, a že se všichni Sokolové v Roudnici divili, že se tam vzali, kdo jim dal to echo, tak tady máš tu holčičku.“ No.

Takže ještě bych to nějakým způsobem rozvedl, abych to lépe pochopil, tedy vaše maminka dělala spojku v nějakém odbojovém hnutí sokolském a získávala vzkazy u toho zubaře... A kdo je tam ty vzkazy nosil?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

No ti vězňové. Ti vězňové, to už šlo jenom, když šli Češi s nima, četníci, nebo ti němečtí vojáci, tak to šlo, že šli k tomu zubaři a maminka mezitím vytáhla ty dopisy, no.

A ti vězňové šli odkud kam?

Ti vězňové šli na poštu, tam vybrali dopisy, balíky taky vozili, no a pak při zpáteční cestě vybrali zas u toho zubaře ty dopisy, no a maminka měla kamarádku, která to s ní vždycky dávala dohromady, že kam dokázali napsat, tak to všechno se rozeslalo, aby ty rodiny aspoň se rozloučily.

Takže o čem oni podávali informace, ti vězňové?

No víceméně to byla i od Němců pošta, protože by je asi do Bohušovic nepustili jinak, tak od Němců, no a pak od těch vězňů. To zas bylo načerno, žejo, tam podstrčený, no a ten zubař byl s našima spojenej, takže ten už třeba vyběhl a strčil jim dopisy, to byla taková ulice, která byla takhle výborná, že se snažila všechno, co šlo udělat, no.

Jaké informace vlastně předávali vězňové té vaší mamince u zubaře?

No ty dopisy co psali ti uvěznění těm svejm rodinám. Protože se báli to dát na nádraží, žejo, na nádraží dali to těch Němců, a těch vězňů, to jsem říkala, že tam byl, jezdil ten, já si nevzpomenu, jestli Zátka nebo Jína, to už si nevzpomenu, jo ale ti jezdili s tou kárkou a každé den. Jenom kromě těch gestapáků.

A ti vězňové, to byl kdo, kdo nosil ty zprávy? Co to bylo za vězně?

No tohle všechno tam měli jako svojí poštu, no a tam to lidi dali, no a tihle ti už byli určení a jiní nejezdili, než tady tenhle Zátka a Jína a já si nepamatuju, jména nepamatuju.

Takže to byli Češi, Sokolové, nebo to byli rovněž židé, víte?

Židi to nebyli, židi ti měli zaměstnání v Terezíně, žejo, každé co měl svý řemeslo, tak pokud měl řemeslo, tak byl na tom dobře, protože tam zůstal. A ten, kdo neuměl nic, no tak skončil v koncentráku nebo ještě v tom Terezíně že zemřel. Výhodně na tom byli lidi, kteří něco uměli.

Ještě se chci zeptat, vy jste zmínila, že jste vezla zprávu od vašich rodičů do Roudnice, že jste tam roznesla dopisy, co to bylo za zprávu?

No to byla ta zpráva, že ráno pojede transport, a že všichni roudnický Sokolové budou v něm. A já jsem do každý rodiny nesla ten dopis.

A to byl transport odkud kam? Z Terezína...?

Z Terezína do Osvětimi. Tam skončili, protože do Mauthausenu šli až po Heydrichovi, žejo, to bylo hlavní zavírání no, zatýkání.

Podávali jste zprávy ještě o nějakých dalších transportech?

Jo, když sehnali adresu, žejo, tihle dopisy, co poslali ti vězňové, kteří se nebáli, no tak na tu adresu se napsalo, že ten transport půjde tehdy a tehdy, no.

A proč jste vlastně předávali ty informace o transportech?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

No aby aspoň ještě ta rodina viděla ty svý příbuzný.

Čili oni se s nimi přišli někam rozloučit, nebo jakej to mělo vlastně efekt, ty zprávy?

Jedinej efekt to mělo, že Bohušovský nádraží mělo velkou čekárnu, no takže ti příbuzní se poschovávali a když přišel ten transport z toho Terezína, tak vyběhli na tu, jak se to jmenuje? Před nádražím? No takhle já vpadávám... Na perón. Tak vyběhli a ti Němci už je nechali, žejo, protože to tam už je nehonili, akorát teda nás, když chytli, když nás chtěli zastřelit, no. No takže nejhorší to bylo to po tý Heyrdichiádě, to se každej bál.

Toto co jste vykládala, se tedy týkalo Sokolů, Čechů, nebo byli v tom...

Čechů, Sokolů, všech, do těch transportů jim do byli jedno, žejo, to vybírali i židy a hlavně lidi, který nemohli, no tak je nahnali do transportu a...

Byla vaše maminka nebo vaši rodiče i v kontaktu s těmi židovskými vězni, přebírali rovněž zprávy od židovských vězňů?

No maminka si vzala židovskou hvězdu a tou cestou podle Ohárky, jak mi říkáme, šla hledat kamaráda, co naši měli, pak se k ní ještě někdo přidal, že by tam hledala, že hrál na housle, byl hudebník, jo tak oba našla, no a dali jí dopisy, žejo, když už se tam dostala, no a z druhý strany zase nosili jídlo. Tam od Lovosic, od Keblic a tam, ale s těma jsme ve styku nebyli, protože čím míň lidí to vědělo, tím líp bylo.

Mě by zajímalo vlastně, vy jste teď hovořila o těch Sokolech, kteří byli vězněni a transportováni a jakým způsobem jste přenášeli ty zprávy o jejich osudu. Můžete vzpomenout, protože jste vlastně bydlela nedaleko nádraží v Bohušovicích, můžete nám popsat třeba, jak často chodily transporty židů do Bohušovic? Kolik jste jich vy sama mohla vidět?

No, podle mýho to bylo nejmíň třikrát tejdně, protože ten začátek, žejo, ti židi a ti Sokolové, tak tím to začalo, pak přišel ten Heydrich a to tam šli strašný kvanta lidí, a odtamtud, kam je odváželi ty židy, to nevím, ale ty Sokoly odváželi do tý Osvětimi. A těch bylo hodně teda, a pak na to navázali ti, co byli podezřelí z něčeho, ona to byla potom třeba jenom šmelina, no a...

Vzpomenete si třeba, v kterou dobu ty transporty chodily, kdy jste je tak vídala?

Ráno, když my jsme šli do školy, tak oni chodili z Terezína do Bohušovic na ten vlak.

Čili vy jste viděla transporty z Terezína, jak...?

No a z Bohušovic do Terezína taky, jenomže tam jsme nedávali to jídlo, žejo a tam jsme šli po chodníku, tam jsme nebyli nápadný tak, jako když jsme, když jsme udělali tohle, žejo, že jsme jim dávali jídlo, a když nás chytli ti Němci, což my jsme měli zprávu, že jdou český četníci a nebo ti zelení Němci, tak jsme se nebáli s těma taškama jít a rozdávat to v těch transportech. A jednoho krásnýho dne místo nich šli ti, ti vojáci, ježíš, jak jsem je jmenovala, byli v zeleným ale patřili do jiný skupiny, který nechodili s těma transportama, no my jsme to nevěděly, tak jsme k transportu vběhli s taškama ještě s mojí kamarádkou, a došli jsme na nádraží a maminka moje tam byla ještě s nějakou ženskou, a zahnali nás do tý čekárny na nádraží. Ty už hnali okolo nádraží, vězně, a nás nahnali do tý čekárny na nádraží, že nás, až odjede transport, že nás postřílej. To jim dal pokyn ten jejich velitel, no a ten

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

transport když odejel, tak přišel ten velitel a zjistil, že teda jsme děti, maminka byla postižená, ta měla rovnou nohu, takže asi nedostal sílu, tak řekl jako, jak se říkalo pryč? Abychom to, abychom utíkali, že nás neodstřejej.

Vy jste tedy v některých případech nosili k transportům jídlo? Pokud tomu správně rozumím?

My jsme se znali se všema sedláčkama a velkostatkářema okolo a vždycky přijel vzkaz, že si máme s vozejkama přijet pro chleba, pro sádlo, pro okurky, no zkrátka pro jídlo. Tak jsme třeba přivezli patnáct chlebů, takže to dopadlo, že jsme to přivezli zase s tou Hankou, a večer už byli ženský u nás připravený, už se krájel chleba, mazal, jo, už jsme měli na ráno připravený tašky... A toho bylo poměrně hodně, protože u nás bylo hodně sedláků a v těch okolních vesnicích taky, takže u nás nebyla bída o to, aby se něco těm vězňům dalo, ale my jsme nedostali nic, nám rodiče říkali ne. Uvědomte si, v jakým stavu jsou, chudáci, vám stačí chleba s medovým máslem. To bylo příšerný jídlo.

No a jakým způsobem jste rozdávali to jídlo těm vězňům nebo jak jste to...?

No oni šli po šesti, tak když šel ten četník, tak jsme za něj vběhli do té řady a než jsme tašku rozdali, tak jsme zas na druhý straně vyběhli. No, a když jsme toho jídla měli hodně, tak jsme se vrátili zadem pro další tašky a běželi jsme s dalšíma taškama.

A to byli jací vězni, komu jste dávali to jídlo?

No tam se nevybíralo, tak zkrátka kterej transport šel a jídlo jsme měli, tak se rozdávalo, to se neřešilo, jestli to byl ten nebo ten, to jste je ani nepoznali, vždyť byli ve stejným oblečení a to. Akorát ti židi ty hvězdy měli, ale těm všem se dávalo, no.

Takže i židům jste rozdávali jídlo tímto způsobem?

Ano, a když dělali tu trať, tu Židovku, jak my říkáme, no tak my jsme ty tašky vzali a pokládali jsme to u té tratě, podle té tratě jsme tam ten chleba i s tím připravovali, i těm židům. Aby měli... Aby nebyli šizený, no. No a tam mě chytili Němci, že jsem nesla dvě tašky s jídlem, protože my jsme za tou tratí měli pole, tak naši se nebáli, že by něco se stalo, no a Němci mě chytili, já jsem byla ještě daleko od toho pole s našima, ale byla jsem blíž u pole jiných, tak jsem tam k nim šla a oni říkaj, „Co tady prosímtě děláš?“ Já říkám, „No já potřebuju, abyste teď řekli, že vám nesu svačinu, ale jinak nesu židům jídlo.“ No tak když Němci přišli, tak oni šli do těch tašek, jako že si jdou pro tu svačinu, no a čekali, až Němci odejdou a jídlo nám tam dali a my jsme pokračovali, no.

Proč jste nosili těm židovským vězňům jídlo?

No protože to byli lidi jako lidi, naši poměrně se kamarádili v Terezíně i před válkou se židama, takže nikdy nepadlo slovo, že židům ne nebo něco, to byli takový kamarádi, že si říkali, „Co ty židáku“ a takhle. Nepamatuju se, že by nějakým způsobem ti židi, protože my jsme tam měli proti kasárnům velikej dvojdům v Terezíně, tam měla teta cukrárnu, a spořitelna tam byla, takže my jsme tam poměrně hodně chodili, ale před nástupem židů. Pak se museli vystěhovat naši, to přibuzenstvo, nedalo se nic dělat, takže ještě teta se k nám nastěhovala do Bohušovic, plná půda byla zboží, protože tam měla velkoobchod s látkama a ještě cukrárnu a ještě tu spořitelnu. Takže to všechno se

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

naskládalo k nám, a pak po válce, když jsme tam přišli, tak to bylo hrozný, a každéj dostal pět, šest Němců, a ti to dávali do pořádku.

K té poválečné situaci se ještě vrátíme, vrátil bych se ještě k té době, kdy židé budovali tu trať z Terezína do Bohušovic. Vy jste jim nosili jídlo, vzpomenete si, jak vypadali ti židé?

No ti židi vypadali líp než vězňové, protože oni vlastně dostávali víc jídla, oni měli ty lístky, takže oni na tom po stránce jídla byli líp, vypadali dobře, pak ti, co se vrátili tady z Mělníka, těm se tam narodil syn, a ještě jedním se tam narodilo dítě, a na těch vůbec nebylo vidět, že by trpěli.

Říkáte v porovnání s vězni, tím myslíte...?

Malou pevnost.

Zmínila jste dvě rodiny, kterým se narodily děti v Terezíně, koho tím myslíte?

No tak jeden byl doktor Král, to byl zubař, a paní byla velice krásná a dělala mu asistentku, a vrátili se sem, tady za rohem měli vilu, kde teda on pracoval dál, no a když se začalo židy stěhovat do... Kam se stěhovali? Do Izraele, jo, tak se odstěhovali, a je to asi pět let, jsme šli s manželem po městě, a já říkám, „Hele, mladej Král,“ a manžel říkal, „Prosímtě, jak si ho poznala?“ říkám, „Počkej, já ti to ukážu.“ Já jsem k němu došla a říkám, „Dobrý den, pane Král.“ „Vy mne poznáváte?“ a já říkám, „To víte, že jo, vždyť jste bydleli dost dlouho vedle...“ A oni byli lezaví, tak to se nezapomíná. Tak jsem se ho ptala teda, že žijou všichni a že jsou v tý Izraeli, a on že se chtěl podívat na Mělník. A tu druhou rodinu, tu mám vypadlou, počkejte, Opava, ten Franta byl krejčí, a byl to kamarád manžela, a když tady posbírali židi, tak je všechny nastěhovali tady k nám vedle do tý vilky.

Vy jste je znala, před válkou?

Ne, manžel.

Ani tu první rodinu jste neznala?

Ne, ty Klicperovy v Bohušovicích ano.

A ty Královi jste znala, před válkou?

Ti Královi byli tady na Mělníce. Tady bylo strašně moc židů.

Chtěl bych se zeptat, chtěl bych se vrátit ještě jednou k těm transportům, ještě před tím, než byla vybudována ta židovská dráha z Bohušovic do Terezína, říkala jste, že jste chodili do školy a ráno jste potkávali transporty vězňů buď z Terezína směřující do Bohušovic, nebo z Bohušovic do Terezína. Mě by zajímalo, kdybyste mohla nějakým způsobem popsat ty transporty, co přicházely do Bohušovic, a potom dále směřovaly do Terezína. Vy jste byla někdy v Bohušovicích na nádraží, když přijel transport židů?

Ne, protože to naši nechtěli, abychom dělali takovýhle kousky, aby nás rychle nesebrali, tak tam jsme, to jsme potom v některý ulici koukali na ně, mávali nebo to, ale na to nádraží jsme nechodili, kór potom, když nás chtěli zastřelit, tak jsme nějaký čas dali pokoj, začali jsme znovu, no.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Takže vy jste viděla ty transporty, když jste šli někde po ulici, takže vy jste viděla ten transport až v pohybu, jestli tomu rozumím správně?

No, no, v pohybu.

Můžete nám popsat, jak vlastně ten transport vypadal, jestli šli ti lidé pěšky nebo kolik jich bylo většinou?

Většinou šli ti lidi pěšky, celkem ve špatném stavu, protože byli, to co já mám, jak je vyšetřovali, manžel byl na Pankráci a na... Tak jsme to měli německy, jak vyšetřovali lidi, jak je mlátili, a potom nám to Vojta Šustek nechal přeložit do češtiny, tak to máme v češtině...

Mě by zajímalo to, co jste viděla vy sama, jestli můžete popsat, jak vypadala ta skupina lidí, která přijela do Bohušovic a směřovala do Terezína.

No tak těch lidí bylo podle mýho dvě až tři sta, nebyly to žádný malý jenom partičky lidí, a když šli tam, tak ti, co to zvládli, tak nesli na zádech kufr, batoh nebo pytel. Ti, co to nezvládli, tak za nima jela ta kára rovná, a tam naskládali ty balíky, ti to neunesli, to byli lidi, kteří opravdu museli naložit na ten vozejk taky, a když už nemohli, tak podle silnice do Terezína z Bohušovic šla škarpa, no tak je tam odhodili a večer přijel ten vůz, no naložil ty živý, a pak se vrátil pro ty mrtvý, protože těch mrtvejch bylo poměrně hodně. No když to byli ti židi taky devadesátiletý a podobně, tak ti byli hodně starý. To opravdu bylo hrozný. No takže... A ti, co šli z Terezína...

Ještě zůstaňme u těch, kteří směřovali do Terezína, vy jste říkala, že někdo odhazoval ty nemohoucí do té škarpy, kdo to byl, kdo je doprovázel?

No ti německý... Němci. Ti německý vojáci. A stejně tak ti, co nemohli, tak odhodili balíky a zůstali tam sedět sami, protože jim řekli, buďte v klidu, my pro vás přijedeme. A oni přijeli večer, no.

Slyšel jste, že by to někdo z těch německých vojáků nějakým způsobem komentoval nebo...? Tu situaci židů, kteří směřovali do Terezína?

Některý se k nim chovali hodně ošklivě, i je zkopali do tý škarpy, takže když to byli naši četníci, tak se to dalo všechno zvládnout, žejo, no ale když to byli Němci, tak ti se k nim chovali hrozným způsobem.

Když vzpomenete, vím, že už to bylo dávno, co jste byla svědkem těchto událostí, ale vybaví se vám atmosféra tohoto transportu, byl to tichý proud lidí nebo byl tam křik, nářek, nebo jakým způsobem...?

To byl tichej proud lidí, kterej vypadal, jako otroci když jdou, protože pořád měli ještě ty balíky, který nemohli unést, k židům se chovali hůř, žejo, takže to bylo, bylo hrozný, když takovýmhle způsobem se jednalo s lidma, no. A třeba když to vezmete, tak tam byli ještě druhej den, je nikdo neodklidil. No a jak bylo to krematorium tam, tak oni je rovnou vozili tam, ty mrtvý.

Jakým způsobem je vozili, kdo přijížděl pro mrtvé?

Věžňové. Věžňové, a to jich třeba na tom vozejků měli třicet, a přivezli je k tomu krematoriu a u toho krematoria byly takovýhle haldy nahatých lidí. Protože my jsme tam měli louku nad tím, takže jsme to zas všechno viděli odtamtud.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Vy jste přímo viděla, jak skládají mrtvé lidi u krematoria?

No. To bylo hrozně ošklivý, když... Ti lidi byli tak hubený, ty co přiváželi z Terezína, z pevnosti, ti byli strašně hubený, tihle co umřeli po cestě, ti ještě pořád nějak vypadali, žejo, ti spíš věkově že zemřeli, ale ty z tý Malý pevnosti, to bylo šílený...

Říkala jste, že v těch transportech z Bohušovic do Terezína bylo velké množství starých lidí, kteří nezvládli tu cestu, a byli buď pohozeni v té škarpe a pak sesbírání. Byly tam i rodiny s dětmi nebo další...?

Byly, byly, celý rodiny, protože tady u nás po tom Heydrichovi, manžel byl v tý skupině odbojový a jezdil do tý Prahy, tak když je pozavírali, tak pozavírali celý rodiny, a celý rodiny byly, to zas máme dopisy, protože s tím jedním se manžel kamarádil, tak psali... Nebyli společně, žejo, ženy zvlášť, děti s mámou a to, ale že k sobě mohli a že si mohli říct co a jak, ale jenomže to tam dlouho nebyli, oni je tam přivezli asi dvacátýho října a čtyřadvacátýho října už je v Mauthausenu popravili.

Dáme si teď chvíličku pauzu, protože došlo v kameře kazeta, a vrátíme se ještě zpět k pár otázkám.

Ano.

...

Takže jestli můžu ještě po krátké pauze, protože nám došla kazeta, tak bych se rád vrátil zpět do minulosti a zeptal se vás na pár otázek. Ještě bych se vrátil k těm transportům, které jste viděla, mezi těmi Bohušovicemi a Terezínem, říkala jste, že ti lidé, kteří už nemohli, nebo případně zemřeli po cestě, tak po nich zůstávaly balíky nebo zavazadla. Co se s těmito zavazadly dělo?

No ty naložili na ten vozejk, já nevím, jestli naložili dřív zavazadla, nebo ty nebožtíky, ale měli to blíž k tomu krematoriu, tak si myslím, že odvezli ty nebožtíky, a pak že odvezli ty živý s těma balíkama, jenomže těch balíků měli poměrně hodně, tak to nedokážu říct, jak teda to bylo. Jestli to dřív nebo to dřív.

A u těch balíků a těch nemohoucích, zůstala tam nějaká ostraha, byl tam někdo, kdo by hlídal ty balíky a ti lidi?

No byli tam vojáci nebo ti naši, jak se říkalo, strážníci, žejo. Ta parta, co hlídala ten transport, tak tam vždycky pár lidí zůstalo, kteří zařizovali ten odvoz těch nebožtíků a těch nemocných a těch balíků. No a to se odehrávalo všechno večer.

Stalo se někdy, že by se některý z těch balíků ztratil, že by někdo odnesl některé z těch zavazadel?

No...

Vy jste sama viděla, že by to někdo...?

Sama jsem to neviděla, ale slyšela jsem to, já si ty jména už nepamatuju, slyšela jsem to, že ti, co bydleli v nejbližším okolí, tak že se nestyděli teda ty nějaký balíky odtáhnout domů, ale to je... Jména už si nepamatuju, protože my jsme bydleli ve druhé ulici od toho konce Bohušovic a ti z tý první ulice, tam byl pán, který měl sběrný suroviny, tak ten říkal, že sbírá sběrný suroviny a kradl tohle to, no.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Co s tím potom dál dělal?

No podle mýho, když byly sběrný suroviny, byla válka, nebylo oblečení a tak... Protože hlavně ti lidi vezli oblečení a nějaký to zlato, který jim zbylo, no tak tím se dobře obohatil. Opravdu se obohatil, no.

A to byla věc, která o něm byla známá už za války?

Známá, mně právě překvapilo, že jsem chtěla, aby mi v Litoměřicích na okresním výboru Svazu bojovníků dali nějaký paměti, a oni nic nemaj.

A byl za to ten člověk někdy nějakým způsobem postižen, že takhle...?

Ne, ne, vyznamenán. Po válce byl vyznamenanej, protože to uměl dobře, jednal s Němcema, jednal s kde kým, no takže... Ale zase jsem nikde nenašla, že by to bylo někde, to bych musela jedinej do toho archivu, do těch Litoměřic, a ten s toho Svazu bojovníků mi říkal, ale stejně tam nic nenajdeš, nehledej nic.

Říkala jste, že část lidí, kteří směřovali z Bohušovic do Terezína buďto cestou zemřela nebo zkrátka již nemohli dál a byli často i surovým způsobem vzhazováni do těch škarp podél cesty. Jak jste věděla, že jsou ti lidé mrtví?

No to zase dospělí, ti naši bohušovičtí, dostali odvalu, šli se tam podívat, nebo šli přes pole z druhý strany, no tak pak říkali, žejo, že tam byli zemřelí lidi. No a my tím zase, že jsme měli tu louku na tím krematoriem, no tak jsme viděli ty hrůzy, když tam leželi kolik dní ti mrtví...

Slyšela jste, že by někdo z těch strážných někdy komentoval, že tenhle již zemřel nebo tenhle již nemůže nebo... Slyšela jste někdy někoho...?

Ne, protože já nikdy jsem za ty Bohušovice nešla, přece jenom jsem se bála, žejo. Takže to jedinej někdo z dospělých, a těch tam tolik odvážných nebylo.

Říkala jste, že jste nosila jídlo těm lidem, kteří šli do transportu a byla jste dokonce jednou při tom přistižena na nádrží.

Ano.

Vy jste tedy viděla, jak byli lidé vykládáni nebo nakládáni z vlaků?

Ano.

Můžete popsat tu scénu, jak to vlastně probíhalo?

No tak oni je vozili v těch nákladřákách, žejo, takže otevřeli, ty, jak se to řekne, ty vrata ne, tak to otevřeli a odtamtud je hnali trapem a takže když šel někdo pomalu, tak dostal vejprask, že tady se nechodí pomalu, no a že některejm lidem ublížili, kteří třeba by byli ještě žili, tak tímhle tím, když se dostali do rukou tady těch Němců, tak takhle dopadli špatně, no. Ale nikdo z těch židů si netroufl do těch Bohušovic, no, volně jít, to jako by je byli asi umlátili na místě.

Kdyby někdo se odvážil odkud...?

Jít do Bohušovic.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Myslíte z Terezína nebo...?

Z Terezína do Bohušovic.

A v tom druhém směru, vy jste říkala, že snad vaše maminka si...

Dala hvězdu, ale šla podle Ohárky sama, ne že by šla s někým, sama. Ona chodila o holi, tak šla sama, no a že si jí vůbec nikdo nevšiml, když má hvězdu, takže si jí vůbec nikdo nevšiml, že tam s pár lidma mluvila, a ty dva, co hledala, našla.

Chodila tam častěji, nebo tam byla jenom jednou?

To nevím, to vám nepovím, to nevím, protože tatínek se strašně bál, abychom my jako děti, teda já jsem byla dítě, tam to byly miminka, abychom nepřišli... Já nevím, jak bych to řekla, no tatínek se bál o maminku, no, a přede mnou o tom moc nemluvili, no. Takže já to nemůžu říct, jestli tam byla dvakrát, ale jak jsem jí znala, tak určitě jo. Protože ona měla odvahy dost. A my jsme tam měli ten velkoobchod, žejo, takže se šla vždycky i podívat, jak to tam vypadá.

Vyprávěla vám o tom, jak to vypadá v Terezíně za války?

Málo, mě ještě jo, žejo, ale minimálně, protože tatínek jí to nechtěl dovolit, abych o tom moc věděla.

Zmínila jste, že ti čeští Sokolové byli transportováni do Osvětimi a do Mauthausenu, kdy jste poprvé slyšela jména těchto koncentračních táborů? Již za války jste zaslechla ta jména, nebo až po válce?

Ano, protože když šly ty zprávy, tak tam už bylo, kdo kam jde, jo, takže my už jsme věděli, že teda je to rozdělený, ale abychom dokázali... To ti první Sokolové, ti šli do tý Osvětimi, teda nejdřív do Terezína a to... A po tý Heydrichiádě to šlo strašně rychle, protože do toho Terezína, do tý Malý pevnosti je odvezli, za čtyři dny už byli v Mauthausenu. No a čtyřicetýho října jich popravili, jo, dvě stě osmdesát čtyři asi, to přesně neřeknu, ale tak asi, protože my tak každé rok jezdíme. A jezdit tam spoustu lidí na toho čtyřicetýho října, já teda teď už ne, ale tady starosta a místostarosta jezděj, jezděj každé rok a je tam nádherná mše sloužená, jo.

Chci se vlastně zeptat ještě na poslední dny války, vzpomenete si ještě před koncem války, že by do Bohušovic někdy přišel nějaký židovský vězeň se skryt nebo...?

Ne, to ne.

Nebo hledal jídlo? Nebo žádal nějakou pomoc?

To ne, tam to skončilo celkem nešťastně, protože Rusové přišli, já nevím, třetího nebo pátého května, a otevřeli Terezín a otevřeli Malou pevnost, a ty lidi všechny pustili ven. No pochopitelně ti lidi byli šťastný, žejo, jenomže měli tyfus, hladový byli, a vrhli se na Bohušovice. Takže muži bohušovičtí stáli u všech cest a silnic a nepustili je tam, protože by byli nakazili celý Bohušovice. No a jak vozili potom ty lékaře a ty sestry, tak u nás jsou dvě kotliny a na tý bohušovický kotlině byly ty dřevěný domy a tam leželi ti lidi s tím tyfem. No a byli to většinou z Malého újezda, tedy z Malý pevnosti, protože měli pruhovaný oblečení. No tak některý si dali říct a vrátili se, když jim to mužský vysvětlili, no a některý si nechtěli dát říct. A k nám přišli domů dva študáci, že mají hlad a že chtějí maso, no tak maminka s tatínkem jim vysvětlili, že žádný maso nemůžou dostat, že dostanou pečivo a čaj, že to maso by byl

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

jejich konec. No tak kluci to pochopili, poseděli u nás, na všechno se ještě zeptali, najedli se a šli na vlak, jeli domů. No a na tý kotlině zemřela i moje kamarádka, která tam šla jako zdravotní sestra pomáhat, tak ten tyfus dostala a zemřela tam taky, a spoustu lidí na ten tyfus zemřelo, a pak je teda odvezli na tý kotlině, na tý – mezi tím Terezínem a Kopistama byla vojenská nemocnice. Takže část lidí těchhle postižených, těch s tím tyfem odvezli do Prahy a tyhle, co na tom byli líp, tak je dali do tý vojenský nemocnice na tu Krétu.

Říkala jste, že vlastně muži z Bohušovic bránili ty přístupové cesty z Terezína, vy sama jste viděla tyto scény, kdy vlastně se snažili vězni vstoupit do Bohušovic a bylo jim v tom bráněno?

Já jsem sama viděla, protože tam byl taky můj tatínek, měl tam tu službu, no a já jsem šla za ním. A zrovna jsem to viděla, jak se ten vězeň strašně bránil. Mluvil česky, a když tatínek tedy mu to vysvětlil, říká, „ Podívej se, pět let si vytrpěl, tak se vrať k doktorům, ať tě z toho dostanou, ať dojdeš živý domů.“ No tak poslechl, ale některý neposlechl a nebo těma polníma cestama utíkali... No ale hodně jich odjelo tou tratí židovskou, žejo.

A co se stalo s těmi, kteří neposlechlí?

No zahnali je zpátky mužský, no... No a vím, že bylo velký jednání kvůli tomu, že přijel Červenej kříž a ten teda strašně zřídil ty Rusy, těm strašně vynadal, co si to dovolili, že by mohli bejt rádi, že jsou lidi zdraví a ne... No takže, těch židů se teda vrátilo minimálně, tady na Mělníce akorát ty dvě rodiny... A když jsem se ptala toho bratra z tý Roudnice, tak říkal taky, že se jich vrátilo málo.

Já vám děkuju mockrát za rozhovor.

Prosím, prosím. Nebylo to moc dobrý, ale...

Ještě po krátké pauze bych se vrátil k vašim vzpomínkám a zeptal se na pár otázek. Zmínila jste to, že jste vlastně viděla krematorium v Terezíně a že jste to pozorovala z té louky nebo z pole, které jste vlastnili. Můžete nám popsat ještě do nějakého většího detailu, co přesně jste mohla vidět z toho krematoria?

Zvenčí všechno, tam neměli ohradu, tam neměli nic, tam zkrátka přivezli nebožtíky, vysypali je na hromadu z toho vozu, co já si nemůžu vzpomenout, jak se to jmenuje, no a oni hned je dávali do pece, žejo, a ten popel vozili do tý Ohře, proto tam vzniklo to krematorium, že ta Ohře byla blízko. No oni tam ten popel vysejpalí...

Odkud vozili ty mrvy ke krematoriu, vy jste sama viděla, jak přivážejí mrtvoly?

Z Terezína vozili, jo to... A z těch transportů, no a tam to vysejpalí na ty hromady a postupně spalovali. No a my když jsme byli na tý louce, žejo, tak tatínek to posekal, pak se pohrabovalo a to všechno, takže my jsme tam byli dost často... A já jsem to dost těžko snášela, když tam bylo tolik těch svlečených lidí, žejo, a dělali tam s nimi takový ty... A bylo to tam kolik dní, no a říkalo se, že denně šel plamen.

V jste viděla, jak z krematoria stoupá kouř a...?

Ano.

Jak často to bylo?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

No já si myslím, že v době, když přišli ti židi, takže první brali starý, takže těch bylo nejmíc, a potom, při tý heydrichiádě, to byly strašný kvanta lidí, no takže jich zemřelo poměrně hodně už tam v tý Malý pevnosti, no a ten zbytek v tom Mauthausenu...

Říkala jste, že ti mrtví byli nazí...

Ne, oni byli nazí už venku, oni je přivezli, vysypali je a jeli pro nový. A to, co dělali spalování, to zas byli jiný lidi. A jednou tam tatínek byl, protože tam sloužil Boušová, tam mu povídá, „Pojď se Karle na něco podívat, to jsi ještě neviděl,“ no a mě chtěli, abych šla taky, to jsem ale odmítla. Ale po válce jsem se tam byla podívat a bylo to hrozný. To jako to, to bylo úplně stejný, jako všechny ty... Ten Mauthausen a Osvětim, to bylo všechno na stejným... Jak to mám říct, na stejným... na stejný možnosti, jak to, tak to bylo úplně stejný.

Co jste tam viděla?

No ty dvě pece, ty dvě pece tam byly, vozejčky tam byly, no a takže oni je tam na tom vozejku položili a zavřeli ty vrátka, to byly takový vrátka, tak ty zavřeli a ty nebožtíky spálili a na druhý straně už zas ten popel nakládali, ale to nevím, do čeho.

Vy jste někdy viděla, jak vysypávali ten popel do Ohře?

Ne, maminka. Já takovejchle věcí, já, na mě to hrozně působilo, teď po moc letech jsem se tam vypravila, sama, bez manžela, do celýho Terezína... Musel manžel pro mě přijet, protože jsem to vůbec nezvládla, když jsem to viděla, žejo, znala jsem Terezín, protože strejda tam měl ještě bar, a to tak...

Já si vzpomínám, že když jsme spolu mluvili posledně před několika týdny, zmínila jste, že když někdo na cestě z Bohušovic do Terezína někdo z těch nemohoucích zůstal ležet, že tam snad byl nějaký německý voják, který to nějakým způsobem komentoval. Snad říkal, že tento člověk je již mrtev nebo kaput, je to něco na co si vzpomínáte?

No asi jo, asi to nebylo ani v tý škarpě, asi to bylo ještě v Bohušovicích na chodníku, nebo blízko nádraží.

A vzpomenete si na tu scénu? Věděl někdo kromě vaší rodiny o tom, že jste vlastně zapojená do toho podzemního hnutí?

To věděla akorát ta moje kamarádka a její maminka, protože obě naše maminky byly takový energický a tím pádem jsme byli taky takový, takže jsme celkem se nebály a ty mámy nás dirigovaly, no.

A třeba ve škole spolužáci to věděli?

Učitelka to věděla, třídní, ale spolužáci ne. To když jsme potřebovali jít s tím chlebem třeba, žejo a to, tak jsme jí to řekli a ona řekla, „Jen běžte, řekněte, že jsem vás pustila k zubaři...“ Byla stejného názoru jako my a byla hodně mladá, takže... A jinak...

A nesnažila se vám to nějak rozmluvit, že jste mladé holky?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Ne, ne, ona byla, byla vlastenka a, a, a taky kamarádila s náma dvouma, ale nikdo jinej nás... Kdyby nás někdo hlídal nebo něco, to ne. Ty, co mazaly ty chleby a ty, ty měly asi větší strach než my, že...

Tak já vám děkuju mockrát za váš čas.

Zamálo, no, já většinou nic nedělám, protože jsem na to špatně pohybově, a to, tak...

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.